

(Nadaljevanje in konec.)

Kje so dokazi za vse te strašne obdolžitve? Oni obstojajo izključno le v lastnem priznanju obtožencev. Toda ne, da bi bili priznali teže izpovedi prič in dokumentov. Oni so znali, česar ni izpovedala nobena priča...

Bolj kot vse drugo, me je v tem procesu treslo zadržanje moža, ki sem ga dobro poznal in visoko cenil. Poznal sem Rakovskega...

Uganka za uganko! Ako so priznanja obtožencev resnična, tem so bili najhujši sodelavci Lenina, organizatorji oktobrske revolucije in meščanske vojni...

Ali se zavedajo v Moskvi, kako je vpliv izid tega procesa na one meščanske in kmetske mase, ki naj sodelujejo v vseh državah...

Ali v Moskvi res ne poznajo zapadno evropske mentalitete in se ne zavedajo, s kakšnim strahom je ta proces napolnil vsoto evropske inteligence, ki je bila najsprejemljivejša ideja porajajočega se socializma.

Nova ustava Sovjetske Rusije pomeni veliki korak v pravcu demokracije. Toda more biti govora o demokraciji, ako se vsa opozicijsko stremiljenje in kritiko preganjajo tako kruto zatre?

Moskva je s svojo politiko v Franciji, v Španiji, s sklepi VII. kongresa kominterne, osnutkom nove ustave moralno pridobila. Če v Moskvi ne zavedajo, da ta proces res ogroža vse te pridobitve? Ali more biti Moskva vseeno, v trenutku, ko se fašizem oborožuje proti Sovjetski Rusiji in skuša s svojo progando proti njej nahajskati vse razredne stinkte posedujočih slojev?

Fašizem se trudi prikazati "bolševizem" vsako socialistično delavsko gibanje kot to zločinca. Ali ni naravnost blazno, fašizem pomagati s sodbo, ki v svoji utemeljitvi utavlja: "Da, možje, ki so pod Leninom organizirali oktobersko revolucijo, izvajali so vojni in meščanski vojni, utemeljili so evropsko državo, so tolpa zločincev!"

Nihče ne more ceniti zgodovinske zasluge sovjetov, hitre industrializacije in kolektivizacije gospodarstva pod Stalinovim vodstvom. Bolj kot jo cenim jaz. Prepričan sem, da bo vsi ti veliki uspehi na polju socialističnega gospodarstva, ako se posrečijo, od presodnega značaja za socializem na vsem svetu. Baš to se tudi zavedam, da mora proletarijat brniti Rusijo proti vsakemu napadu njenih sovražnikov. Ta zavest je prodra danes že globoko v proletarijat, za kar gre zasloga vsem francoskim in španskim delavcem. Prosemo pa moram z grozo ugotoviti, kako se so nas ta proces in te usmrtitve potislile na tej poti nazaj. To, kar se je v Moskvi zgodilo, je več kot napaka ali zločin; to je strah, nesreča za socializem vsega sveta brez razlik strank in smeri.—Po D. P.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 28. septembra 1916.)

Domače vesti. — Konvencija SSPZ v Clevelandu je zaključena. Avgust Kužnik je bil izvoljen za predsednika. Fr. Bostić za podpredsednika, A. Avčin za tajnika in John Kalan za blagajnika. Glasilo SSPZ je še nadalje Glas Svobode.

Delavske vesti. — Generalna stavka v New Yorku je padla v vodo, toda nameščenci v Clevelandu so sklenili, da bodo stavko nadaljevali. Svojetovna vojska. — Na Grakem je izbruhnila revolucija v prid zaveznikom. Francoska vojska ob Sommi se nadaljuje. Tudi Rusi obnovili napade. Rumunska armada porazen na Sedmograkem.

GLASLOVI IZ NASELBIN

Čitajmo dobro čtivo!

Cleveland. — Agitatorji za delavsko revijo Cankarjev glasnik čisto naletijo na ljudi, ki paterično pravijo, da nimajo časa za čitanje — z njihovimi besedami: "Kaj mi če čitanje? ... Za svoj kruh moram trdo delati, če čitam ali ne!"

Ljudje, ki tako govorijo, res ne vedo, kaj govorijo in tudi ne vedo, zakaj živijo, oziroma živijo, toda brez življenja, hodijo po življenjski poti, ampak se tega ne zavedajo!

Naš narod v Ameriki vse premalo čita, se vse premalo zaveda, da je dobro čtivo najboljši prijatelj človeka, najmodrejši tolmač smotra našega življenja, je fotografija nas samih, poleg tega pa tudi ena najlepših zabav na svetu. Tisti, ki čita, se nikoli ne dolgočas, njemu je vedno čas prekratke.

Resnično je pomilovanja vredno, da teh lastnosti vsi ne pripisujejo dobri knjigi ali reviji, ter sploh nič ne čitajo, ali pa je njih čitanje površno in nerazumno. V današnji dobi je posebno potrebno, da veliko čitamo. Svet drvi naprej v svojem silnem pogonu, vsled katerega je naše življenje vedno bolj in bolj komplificirano; vsak dan se rodi novi problemi, ki so v najtežnji zvezi z nami. Ali naj pustimo same sebe v tej konfuziji, da tavamo v njej slepi in gluhi in zamotani, dokler se popolnoma ne izgubimo, da se še sami sebe ne bomo več našli? ...

Čitati dobro čtivo se pravi stopiti z razumom in življenje, se pravi pričeti resnično živeti in ne samo eksistirati! Če umno čitaš, vidiš življenje, ki ga žive razni značaji, vidiš v dušo dobrim in slabim ljudem, vidiš razne socialne boleznine in njih vzroke, skratka, s čitanjem lahko vidiš in razumeš svet in samega sebe od vseh strani. In vendar nismo vsi tega mnenja. Sedaj, ko smo pričeli z akcijo za uredničenje delavške revije, ki bo imela služiti edinole izobrazbi slovenskega življa v Ameriki, celo nekateri naši inteligentni nasprotujejo Cankarjevi ustanovi in skušajo gibanje bojkotirati in namenoma sejejo skepticizem med narod. Da nas hočejo klerikalci zadušiti, je razumljivo, nerazumljivo pa je, zakaj nasprotujejo Cankarjevi ustanovi oni, od katerih smo pričakovali sodelovanja, namesto tega pa prejemanje od njih napade in nezaupanje.

Meato, da se bi skupno zavzemali za stvar, se grizemo med seboj in napadamo drug drugega. Ali je to potrebno in koristno? Kdor nam ne misli pomagati, naj molči in ne daja orožja klerikalcem, da v nas streljajo.

H koncu naj pristavim, da je sentiment našega naprednega življa z nami in Cankarjeva ustanova raste z vsakim dnevom, bo postala močna kulturna ustanova, pa četudi imamo med seboj "petty" nasprotnike!

Milan Medvesek, 5.

Poročilo s farne

Willard, Wis. — Zadnjič sem poročal iz naše farmske "metropole" o znani nesreči suši, ki je udarila tudi nas oziroma naše pridelke, kakor je zadela še s hujšo uničevalno roko ves srednji zapad. Silna suša, ki je priskala več mesecev z lgočim solncem, je naredila mnogo škodo tisočem farmerjem. Nekatero pokrajine v osrednjih državah so popolnoma uničene, kakor je razvidno iz časopisov.

Danes bom poročal bolj razveseljivo novico. Dobili smo dovolj

dežja in nadaljevanje toplega vremena, da je kar veselje pogledati na letino. Sploh sedaj izgleda v naravi tako kakor v juniju. Pašniki so kar čez noč takoj po dežju ozeleneli, tako da je dovolj "za pod zob" živini. To pomeni, da se bo dobilo par "copakov" več za mleko. Zahvaliti se moramo naravi, ki nam je končno poslala nekaj dežja.

Moja zadnji dopis je dregnil v sršeno gnezdo tam daleč nekeje v koloradskih hribih. Veseli me, da pisec "pisanega polja" prizna, da nič ne pomaga, da to vse samo pride. Omenja tudi Moka in Prosveo. Roke proč, pisanopoljač! Molek ni sam prišel na Lawndale; tja so ga postavili trpini!

V vseh sem tudi opazil, da se je sestra pisatelja Adamića izneverila nunaum ter se poročila. In kaj poreče k temu gospodin Trunk! Omenjena je spoznala, da je nunaum življenje prevara pravega življenja, in ko je prišla od tega spoznanja, je zavrgla srednjeveško kuto ter stopila na plan kot svobodna žena, zakar zasluži vse priznanje vsakega poštenega človeka. O, vemo, da bi ljudje Trunkovega tipa radi kontrolirali vse javno življenje, kakor tudi življenje vsakega posameznika. Toda odklenalo jim je za vselej. Nikdar več se ne povrnemo v temne čase, ko je črna reakcija delala kar je hotela. Niti njihov fašistični zaveznik Mussio jih ne reši. Tudi njemu bo odklenalo, kajti čas gre naprej, ne nazaj, temne sile se umičejo solncu, svobodi, ki mora priti, tudi če ima težko pot.

Pripomniti je treba, da ljudem a la Trunk nikdar ne uniči ne suša ne moča. Oni imajo in dobijo svoje, tudi če si ovidce od ust utrgajo. Prav je, če ljudstvo podpira napredek in zdravo izobrazbo, ni pa prav, če se ljudstvo izkorišča in zavaja ter če se ga drži v temi.

Pri nas je vse okeje. Prišel je čas pomladnih piščancev in naše mamice so zelo bizi. Oni dan zjutraj je moja "stara" začela brustiti kuhinjski nož, pa se je odpravila proti kokošnjaku. Sledil sem ji, da vidim, kaj bo. Kar nenkrat sem izza ogla videl, da ima v rokah petelinčka, katerega mu je hotela vzeti njegovo mado in nedolžno življenje, pri tem pa dejala: "Bog pomagaj." Takrat sem se pa izza ogla hitro oglašil: "Počakaj, jaz ti bom pomagal!" in stekel sem k nji. Sreča v sreči je bila v tem, da je tam ležala mala sekira, katero sem pograbil, da zamahnem z njo po petelinjem vratu. Žena pa huda, češ, kaj se ne bojim greha, ko hočem kokodakarju glavo odsekati. To je izvabilo dokaj smeha. Well, sedaj se tudi bliža lovska sezona. Kmalu bomo spet šli nad divjačino. Zajčki in srnjaki bodo morali dati svoja življenja nam v čast.

Rad čitam dopise v Prosveti od naše stare korenine v Pennsylvaniji. Želim, da mu bi naše mamice postregle s finim petelinjim mesom. Zahvaljujem se mamici, ker tako prijazno postrežejo Tonetu Zidanšku, ki zna kljub svoji častitljivi starosti tako zanimive dopise napisati. Naprej!

Tom Požega, 198.

Zanimivosti clevelandске razstave

Cleveland, O. — Ker nisem še precej časa nič pisal v Prosveto, me je že več rojakov vprašalo, zakaj ne pišem bolj pogosto, kajti v Clevelandu je vedno mnogo zanimivih novic, če jih le hočemo poročati.

Da, vsepolno zanimivih novic je, tako človek res ne ve, kje se bi lotil ali pričel z delom. Najboljše bo, če pričnem tam, kjer sem zadnjič pustil, oziroma obljubil sem, da se bom malo pomudil pri jezerski razstavi in pa pri slovenski gostilni, ki se imenuje "Ljubljana".

V soboto 19. sept. se mi je nudila prilika, da končno enkrat vendarle obiščem razstavne prostore in si ogledam zanimivosti jezerske razstave. To sem storil v družbi moje soproge Cilke in s par drugimi rojaki. Prvič sem to pot obiskal to nadvse zanimivo razstavo. Najprej vam moram povedati, da je ta razstava velika, tako rekoč ogromna. Ako si jo ogleduješ samo en dan, vidiš le malo ali akoro nič. Kajti prvič človek ne ve kje je oziroma kaj bi si najprej ogledal, katero zanimivost vzel na piko, da si jo temeljito ogleda.

Na prvem posetu na razstavi se človek torej komaj zasilo orientira, pripravi, da začne z ogledovanjem. Odloči se, kaj je zanj najbolj zanimivega, da se tam najdlje pomudi. Tako si človek izdela načrt za drugi obisk, ko se mu spet nudi prilika, da posesti razstavo. Drugič si gotovo vse bolj natančno ogleda; prvič letijo njegove oči le bolj površno po vsem, da zajame z njimi vse, kar je na razstavi pavilijonov in drugih stavb.

Razstavni prostori se nahajajo tik ob jezeru Erie. Veliki so ti prostori in obsežni. Mnogo sgradb je na njih, ki so seveda le časasne. Človek se čudi, kdaj so vse to naredili.

Mene so najbolj zanimale sledeče stvari: vrt sveta je nekaj zanimivega, nekaj krasnega in ogromnega. Tu vidite na tisoče raznih cvetic z vsega sveta, raznih dreves in rastlin. Ena rastlina je lepša ko druga, tako da človek res ne ve, kaj si bi najbolj ogledal. In čim dalje hodiš, tem lepše rožne zanimivosti se ti nudijo. Treba bi bilo, da si bi človek vse to dodobra ogledal, vsaj en dan časa. Kogar zanimajo prelepe cvetlice, se bi pač rad pomudil dalj pri njih. Vstopnina v vrt sveta je še posebej 25c.

Druga najbolj zanimiva stvar na razstavi je vsekarer ulica sveta. Tudi tukaj je posebna vstopnina 25c. Na tej ulici se vidijo razne svetovne zanimivosti, starodavne hiše, živali, modeli, bojno orožje. Tu so razne narodnosti razstavile svoje zanimivosti in umetnine ter domača dela. Vrh tega pa ima skoro vsaka narodnostna skupina svojo gostilno ali restavracijo. Tako imajo oziroma so imeli Slovenci svojo gostilno in restavracijo z imenom "Ljubljana". (O tem bom omenil na kncpu dopisa.)

Nadalje je zanimiv nemški

submarin ali podmornica. Notranost te podmornice je vse kakor čudna stvar. Zunanost se lahko ogleda brezplačno, za notranost pa je treba plačati 30c vstopnino. Nisem si ogledal te podmornice od znotraj, kajti primanjkovalo nam je časa, da si bi mogli privoščiti vse zanimivosti. K temu naj dodam, da je baš ta podmornica, kakor pravijo, potopila v svetovni vojni potniški parnik Lusitania. Ta podmornica je ogromna pošast, ki je vredna, da si jo človek ogleda. Vsega pa človek itak ne more videti. V notranosti posetnikom pojasnijo razne stvari, kako se izpuščajo torpede itd.

Na razstavi je zanimivo videti razne jezerske produkte in plavce, v katerih se topi železna ruda. Neke posebnost so razstavljene pridelki države Floride, ki ima sama svoj posebni prostor na razstavi. Zanimivo je videti rudnike, v katerih se koplje železna ruda in premog. Še mnogo drugih zanimivosti je na razstavi, le časa bi bilo treba, pa tudi več dolarjev. Brez teh ni nikjer nič, posebno tukaj ne, kajti tu je vse samo business, vse trgovina, vse za groš. Veliko businessa imajo tudi z raznimi plesi, kjer mladenke plešejo razne mamljive plese v prozornih kostumih. Katoliški moralisti se bi morali tukaj malo znešt, ker se vedno tako radi postavljajo, da so čuvarji morale. Da, so, kadar gre za njihove interese in kadar so prizadete le neznatne posamezne osebe. Kadar pa gre za velebiznis, takrat pa kaj radi o morali molčijo. Takrat se ne upajo črhiti besede. Takrat kaj radi z enim očesom zanižajo.

Anton Jankovič, 147.

Poročilo in zahvala

Salem, O. — Članstvo tukajšnjih starih slovenskih društev se iskreno zahvaljuje vsem rojakom, ki so prišli od blizu in daleč na skupni piknik teh društev. Udeležba je bila velika, rekli bi stoodstotna. Naš skupni piknik se je namreč vršil na Labor day ali delavski praznik. Hvala br. Petroviču iz Clevelanda, ki je nastopil kot glavni govornik in se izkazal za dobrega govornika. Povedal nam je, kaj je in kaj pomeni za našega človeka SNPJ in njena podpora v gnetnem in izobraževalnem pomenu.

Piknik se je gnetno dobro obnesel. Prebitek se bo porabil za stroške delegata na fed. konvenciji, ki se bo vršila prihodnje leto v Clevelandu.

Glede delavskih razmer je pri nas tako kakor drugod. Kdor ima delo, se ga drži, četudi je težko in nizka plača. Viktor Omaltz, 476.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POPOVNE JEDNOTE Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Kako vlečejo bedake

Burbonska svojat je iztrgela iz rokava svojo glavno kampanjsko trumfarkarto. Ta karta je — komunizem.

Doslej navadno niso priznali nobenega komunizma v Združenih državah. Kadar je burbonski časopis ali govornik omenil komunistično ali pa socialistično gibanje, se je pomilovalno nasmehnil, kakor da ni vredno govoriti o tem. Skratka: norčevali so se. Kaj bodo ti naši komunisti, ki jih nikjer ni! Z mikroskopom jih je treba iskati!

In v tem so imeli prav. Komunisti sami v Ameriki res ne štejejo nič. Tu pa tam so znali narediti dosti krika — in to je bilo vse.

Toda danes je drugače. Burbonci so naenkrat odkrili silno komunistično nevarnost. Komunisti so se zvezali s samim Rooseveltom in Roosevelt se je zvezal s samimi komunisti, da prevari, izda in strmgolavi ameriško ustavo, ameriško življenje in ameriške tradicije ...

Moskva je ukazala, da mora biti Roosevelt spet izvoljen! Kako to? Moskva, ruski boljševiki, dvajset milijonov ruskih boljševikov ne more priti zdaj v Združene države in izvoliti Roosevelta! Kdo more to storiti? Ameriški komunisti? Kako, če jih nikjer ni! Odkod naj se vzamejo? Prej niso šteli nič in zdaj so čez noč sila, ki lahko izvoli Roosevelta!

Reakcionarni demagogi niso prav nič v zadregi zaradi te kontradikcije in svojega najbolj zarukanega argumenta, kar se jih je do danes pojavilo v ameriških političnih cirkusih. Komunisti hočejo Roosevelta in ergo — kdor voli Roosevelta, ta pomaga komunistom!

To pa še ni vse. Burbonci hočejo uveriti bedake, ki jim verjamejo, da socialisti in komunisti spadajo eno klobuk in vsi skupaj pomagajo Rooseveltu.

Prišlo je tako daleč, da je socialistični kandidat Norman Thomas moral zadnji teden stopiti na javni forum in izjaviti: "Na tem mestu opračam Roosevelta vsake krivde, da je socialist!"

Ta Thomasova izjava je smešna, ker vsakdo lahko ve, da Roosevelt ni noben socialist — ali moralo je priti do tega. V Ameriki je vse močede!

Roosevelt je res nedolžen, kar se tiče njegovega "komunističnega zavezništva". On ni kriv, če najvni komunisti blebetajo, da bi rajne videli Rooseveltovo kakor Landonovo zmago. Komunisti so že marsikaj izblebetali, kaj bi vse radi videli in če bi bili burbonci doledni, bi to blebetanje ignorirali. Ampak ameriški burbonci so prav taki cepci kakor ameriški komunisti!

"Father" Coughlin, tudi tak cepec, je oni dan takisto rekel, da bi rajne videl socialista Thomasa kakor Roosevelta izvoljenega. Pametni socialisti se zaradi tega ne bodo jezili, ker dobro vedo, da Coughlinovo klepetanje ne premakne niti enega drobnega kamenčka. O yes — če bi bili ameriški delavci pametni, bi se jim zdaj lahko posvetilo v glavi!

Vollina kampanja je že prekoračila mejo vsake resnosti, treznosti in dostojnosti; z vsakim dnevom postaja ne samo bolj in bolj škandalozna, absurdna in idiotska, temveč tudi otročja. Odraali in dozoreli ljudje ne padajo tako nizko ... tako se obnašajo in brbljajo te otroci na občinski gmajni ...

Med gori omenjene cepce spada tudi mister Pire pri clevelandski Ameriški Domovini, žurnalistični analfabet in slovenski Hearst, ki je zadnje dni pogrel neko laž, da Norman Thomas želi, da bi bil Roosevelt izvoljen. Prečitali smo vse Thomasove izjave v tej kampanji in do danes še nismo opazili, da bi bil Thomas kdajkoli in kjerkoli rekel, da želi kaj takega. To je naravnost iz trte izvito — in naj je to izvil kdorkoli, Richard Maher ali notorična Pirčeva klepetulja, Rooseveltu s tem ne bo dosti pomagal.

Nov dokaz, da letošnjo slovensko-demokratsko volilno kampanjo v Clevelandu vodijo klovni "two-by-four" ...

Nesomernost človeka

Izdelovalci umetnega zobovja, so sestavili statistiko, iz katere se vidi, da porabijo zdravniki za levo polovico čeljusti za 20 odstotkov več umetnih zob kakor pa za desno polovico. Vzrokov, zakaj so zobje na levi manj trpežni, utegne biti več. Lahko, da so že od narave slabotnejši, morda imajo pri zvečenju več dela, ali bolj zgodaj zaradi tega propadajo, ker levo polovico manj pažno čistino. Na vsak način je ta statistika eden najbolj nazornih dokazov o nesimetričnosti človeškega telesa.

Najstarejša lokomotiva kanadske železnice poleg moderne lokomotive na razstavi v St. Johnu, Kanada.

Vesti s Primorskega

"Italia Redente" za anal-fabete

med mnogih tečajev, ki jih izdaja in upravlja "Italia Redente" po naših krajih, so naj- značilni novi tečaji za anal-fabete. Za analfabete smatrajo vse tiste otroke, ki ne znajo la- šno pisati in brati. Torej so analfabete tisti, ki ne znajo jezika potujočih in fašistične doktrine. Ti tečaji ne skrivajo svojega name- ra, da delajo to mnogovrstni te- čajev, obrt in kmetijstvo. Gre za splošno kulturo, gospo- darstvo, obrt in kmetijstvo. Gre za to, da se čim preje in čim bolj ukorenijo v naše ljudi. Italijanski jezik in mentaliteta. To je tudi, da je nivo šolskega znanja znatno padel, zaradi silnih vojn. O tem je bilo govoro- vno večkrat v našem listu. Ne smemo si tudi, da ne bi opore- klo za naziv auschabetor. Pri- kati našim statistikam, a pred razmeroma kratkim ča- som, da se sigurneje izražamo, da Julijaska Krajina, med drugim, kjer je analfabetov največ, skoraj najnižji v Italiji. Pre- čniti je Južna Tirolska, se- tudi tam ustanavljajo tečaje analfabete. V Srednji in Juž- ni Italiji pa analfabetov še ni. Se pred nekaj leti je bilo do 90 posto in čeprav je morda spremenilo kaj na- kaj, jih bo še vedno znatno več kot v Julijaski Krajini. Kljub nam na nam ni znano, če delu- jata kaka "Italia Redenta".

V teh analfabetističnih tečajih najdemo predmete prvih treh ljudske šole. V zimi 1935-36 jih odprli 16 v Istri, 4 so od- prli v zgornji soški dolini, 3 v re- giji na Krasu, 1 v Gradežu in 2 na vojake v Zadru. Kod smo že govorili, so mnogo takih tečajev tudi v Južni Tirolski. Kot v Tri- estu je tudi v Trstu šola za vzgo- jiteljice otrok od prvega do tretjega leta starosti. Bogate dru- štva so preje jemala za vzgojo deklet nemška in švicarska dekle- ta, ki so absolvirale vzgojne šole v Nemčiji in Švici. Teh sedaj ne- preha več, ker bodo pokrili po- tje s svojimi vzgojiteljicami.

Na dekliški naraščaj, ki je bil sedaj bolj zanemarjen v pri- stavi s moškimi, so ustanovili ne- katere dekliške nedeljske šole (ri- stvni feminilni), kjer je pod- robanje zvezano z zabavo in i- nteresi. Podučujejo raznovrstne predmete vse v okviru ženskih šol, pa tudi seveda italijanski je- zik, petje, drame itd. Razen teh ustanovijo še krojne šole in "do- mošola", kjer se po šolskem po- robu zabavajo in igrajo z gotovim splošnim smotrom. Te tečaje in šole bodo ustanovili v vseh več- jih krajih Julijске Krajine, ka- koder tudi na Južnem Tirolskem.

TRST V ŠTEVILKAH

Kaže sliko mesta, ki je v bo- doče zapisano smrti

"Rivista mensile", ki je izda- va tržaška občina, je objavila v svoji zadnji številki točne podat- ke o zadnjem ljudskem štetju v Trstu. Iz tega je razvidno, da je v Trstu dne 21. aprila t. l. bilo 250.972 oseb, med temi je 251.820 oseb označilo Trst za svoje bivališče. Kako je Trst postal, govori sledeča kratka sta- tistika prebivalstva zadnjih o- sedesetih let.

1877	104.000	prebivalcev
1889	123.000	"
1901	126.000	"
1910	141.000	"
1921	230.000	"
1931	238.000	"
1936	249.000	"
1936	250.972	"

Iz tega je razvidno, da je Trst dosegel največji porast ob koncu stoletja in v začetku sedanje- ga veka, ko je postal glavna av- strijska luka. Zadnja leta števil- ni tržaški prebivalstva je sko- raj stanovito in beleži samo majhen prirastek.

Ljudsko gibanje je zelo zani- mivo in kaže sliko mesta, ki je v doče zapisano smrti. Znani so vsi fašistične vlade za demo- kratično bitko, ki pa Trstu ni bila menda nobenega rezul- tata. V l. 1935 od januarja do junija je bilo več umrlih kot roje- nih, potem v naslednjih mesecih je gibanje ljudstva popravilo, tako posejano poletni in prvih jesen- skih mesecih, tako da je bil pre-

menda sklepejo, da so bile stru- pene gobe podvržene z name- nom, da se znebijo človekoljub- nega rojaka, ki je bil med našim ljudstvom splošno priljubljen. Prav vse možnosti so danes za domnevo, da te govorice odgova- rjajo resnici, kajti napetost in ne- strpnost fašistov zlasti ob meji, je vsem prav dobro znana.

Črnovrška družina pred sodiš- čem

Gorica, avgusta 1936. — Dne 8. julija t. l. se je vršila dražba pri Miklužu Josipu v Črnem vr- hu. Na prisilni prodaji je bil nje- gov vol. Med njim, njegovo dru- žino in izvršilnimi organi je pri- šlo do burnega incidenta, ki jih je privedel pred goriško sodišče. Dne 28. avg. so se morali zagov- arjati Mikluž Josip, njegova že- na Marija, sinova 27-letni Jakob in 22-letni Josip ter 20-letna hči Ivana, da so se zoperstavljali javnemu organu in mu grozili ter ovirali njegovo delovanje. Jakob pa je bil še posebe obto- žen, da je zasramoval in Ivana, da je šala karabinjerskega bri- gadirja Antona Spado. Sodišče je obsodilo Jakoba na 15 dni za- pora, oprostito ženo Marijo, a si- novci so dobili od 3 do 7 mesecev pogojno.

Tolminski kmetje se boje bliža- joče zime

Tolmin, avgusta 1936. — Tol- minska okolica je letos zelo u- darjena. Na splošno je letina sla- ba in še to, kar je bilo, je uni- čilo vojaštvo. Kar je kmet vse- jal, je vse pohojeno, koruzo in nekatere druge pridelke so mo- rali pred dozoritvijo enostavno porezati. Cene življam pa se vsak dan dvigajo. Delavci, ki delajo pri urejevanju cest in poti, pri novih vojaških gradnjah na po- ljubijskem polju in na Kozarščah pri Sv. Luciji ter drugod, dobe le nekaj na račun, a nikoli ne popolnega izplačila. Plačujejo jim po 1.60 lir na uro, toda od- blija jim precejšnji del tega zneska za razne prispevke in da- jativ tako da jim končno le

malost ostane. Naše delavce pri- ganjajo pri delu na vse močote načine, poljubno jim odbijajo u- re in z njimi prav grobo postop- ajo. Do sedaj so le toliko do- segli, da so jim izenačili plače z onimi, ki jih prejemajo italijan- ski delavci, zaposleni pri istih delih in napravah. Toda tudi ta zaslužek bo kmalu prestal, morda bodo že v jeseni prenehali z deli. In tako bo še pred zimo naš kmet brez vsakršnih pridelkov in brez zaslužka.

Novo cestno vojaško namene

Tolmin, avgusta 1936. — Kot drugod ob meji tudi pri nas hiti- jo s popraviljem in novograd- njo raznih cest in poti, ki pelje- jo proti meji, kot na primer: iz Tolmina čez Zalaz na Ravne, kjer so zaposleni vojaški-alpini; dalje širijo cesto Zatočin—Polog—Bogat in ter razne poti in steze, ki se dosedaj vezale tolminske visokogorske pašnike (planine).

Angleške čete ubile 54 Arabcev

Jeruzalem, 26. sept.—V bitki, ki se je vršila v bližini Jenina, so angleške čete ubile 54 Arab- cev in ranile več drugih. Sele- noč je ustavila vročo bitko, v ka- teri niso imeli Angleži nobene izgube. Ranjen je bil samo eden letalec, ki se je moral spustiti na tla, ko so krogle pokvarile nje- govo letalo. Druga bitka med angleškim vojaštvom in Arabci je istočasno vršila v bližini Hebrona, v kateri je bil ranjen neki angleški poročnik in večje število Arabcev. Angleška ar- mada, ki dela mir v Palestini, šteje okrog 30.000 mož, toda na poti so nadaljnje čete, da usta- vijo protizidovske izgrede, ki jih vodijo Arabci. Židovska časo- piska agentura je naznanila, da je dobila informacije, da bodo angleške avtoritete razglasile obsedno stanje v Palestini, če ne bodo Arabci prekalci protizid- ovske stavke.

Lloyd George kri- tizira Pershinga

Ošvrkal je tudi angleške generale

London, 26. sept.—Nova knji- ga, ki jo je spisal Lloyd George, angleški premier v času svetov- ne vojne, vsebuje oster napad na ameriškega generala Johna J. Pershinga in vse ameriško vojno mašino. George obdoljuje Per- shinga, poveljnika ameriške ar- mada, ki se je borila na strani zavezniških držav na evropskih bojiščih, trmoglavosti, ker ni ho- tel, da bi bila njegova vojna sila vključena med zavezniške arma- de. Pershing je smilil, da ga nameravata Anglija in Francija oropati armade in slave in zato se je upiral.

George poudarja, da se je Per- shing izkazal za nesposobnega poveljnika, hvali pa hrabrost ameriških vojakov. Pershing je bil odgovoren za stradanje med ameriški vojniki v argonakem sektorju, ker ni znal urediti transportacije živil. Posledica je bila velikanska zmošnjava.

"Vojna mašinerija, producira- na v Ameriki, je bila zanic," pra- vi George. "Polovica letal, ki so bila v službi v zadnjem letu voj- ne, je bila francoskega in angle- škega izdelka. Noben tank, na- pravljen v Ameriki, ni bil rabljen v vojni in noben ameriški top ni oddal niti enega strela. Amerika, ki se ponaša z najbolj razvitimi industrijami, ni znala izdelovati vojne mašinerije."

Bivši angleški premier bica tudi angleške generale, predvsem maršala Haiga, ki ni hotel so- delovati s francoskim maršalom Fochom, ko je bil izbran za vr- hovnega poveljnika armad za- zvezniških držav.

Persekucije delavcev v New Jerseyju

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ga aretirala, na drugi strani pa je protektrirala družbin avto, s katerega so slikali piketne linije. Za vsemi temi persekucijami se skriva dobro izdelan načrt za zdrobitev delavskega gibanja v New Jerseyju. O tem ni nobene- ga dvoma. "Openšaperski" inte- resni hočejo predvsem preprečiti organiziranje delavcev v masnih industrijah in so v ta namen pri- pravljene potrošiti samo v tej dr- žavi milijone. Pri tem jim izbor- no služi wallstreetški sodnik Lloyd.

Tega dejstva se zavedajo tudi organizirani delavci, ki so orga- nizirali splošen obrambni odbor. Temu odboru se je pridružio nad 30 krajevnih in splošnih u- dej, ki bodo branile obožene de- lavce. Za prispevke apelira o- brambni odbor tudi na druge unije.

Ves čas stavke je mlado Uni- ted Radio & Electrical Workers unijo generozno podpiral Odbor za industrijsko organizacijo z de- narjem in organizatorji. Brez te moralne in materialne pomoči bi bila stavka tudi sigurno zdroblje- na. Tako pa se je morala mogoča Radio Corporation of Ameri- ca podati pred to delavsko kom- binacijo in solidarnostjo in pri- stati na vse glavne zahteve uni- je, v prid katere so izpadle tudi tovarniške volitve po stavki.

Krepka beseda Španije v Zenevi

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vest, da je dobil italijanski dik- tator Mussolini migljaj, naj podjarmi vso Abesinijo, da bo Liga narodov lahko izključila delegacijo bivšega abesinskega cesarja Selassieja iz skupčine. Svetovali so mu, naj to stori, da se Selassie ne bo mogel ponaša- ti, da domačinske avtoritete še

vedno kontrolirajo velik del A- besinije.

Neguš, ki je odpotoval iz Ze- neve v London, se zaveda te ne- varnosti in bo napel vse sile, da obdrži vsaj košček Abesinije. Italijanski prijatelji v Zenevi so dalje svetovali Mussoliniju, naj potrpežljivo čaka, ker konč- na odločitev, ali ima abesinska delegacija pravico do sedeža v skupčini, še ni padla. Nekateri celo trdijo, da je bila odbritev premetena poteza, da ni zadeva prišla pred svetovno sodišče, ki bi nedvomno odklonilo priznanje okupacije Abesinije po Italiji. Selassieja zmaga v Zenevi je bila le navidezna, pravijo pouče- ni opazovalci.

Italija je prejela apel, naj o- stane v Ligi narodov in zagoto- vilo, da bo abesinsko vprašanje v doglednem času rešeno. Dasi je Mussolini ignoriral skupčino Lige narodov, je bil vseeno neki njegov reprezentant izvoljen za podpredsednika skupčine. S tem je hotela Zeneva pokazati, da želi nadaljnje sodelovanje s Italijo.

Novi izgredi v stavki v Minneapolisu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

rabi milice v stavki je poslal go- vernerju Frank Ellis, predsed- nik neodvisne delavske unije.

Akron, O., 26. sept. — Clani krajevne unije United Rubber Workers of America so soglas- no odglasovali, da se bodo vrnil na delo. B. F. Goodrich Rubber Co. je morala ustaviti obrat po izbruhu "sedee" stavke in tako je bilo deset tisoč delavcev pri- zadetih.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju edini dar trajne vrednosti, ki ga ali sorodniku v domovino? To je za mal denur lahko pošljete svo- cem v domovino.

Lucky za Vas

—Je Lahka Kaja!

Kaja, ki prav ravna z vami!

Vi, ki se zanimate za sport... in vi, ki se ne... oba imata varok, prav ravna s seboj... sedi po lahki kaji... Lucky. Kajti lahka kaja je prijazna z vami. Prijatna za vas, ko vdihavate. Dobrotna za vaše grlo. In odkar je vaš Lucky... lahka kaja... napravljena iz izbranih srednjih listov tobaka, ima tudi dober okus, skoravno kadite ves dan. Zatorej je za kajenje, ki z vami prav ravna, pa- metno poseči po Lucky. In pomnite, zaščitite slav- nega "Toasting" procesa se veselo le oni, ki kade Luckies.

"SWEEPSTAKES" NOVIC!

Nad 1760 ton papirja, kupljenega dosedaj!

Odkar so se začeli Vaši Lucky Strike "Sweepstakes", je bilo kupljenih več kot 1760 ton papirja za tiskanje "Sweepstakes" vetopne. Le pomislite na to! To je dovolj papirja za napolni- tev 88 tovornih vagonov.

Ali ste si že pretopili? Ali ste do- bili svoje izborne Lucky Strikes? Naravnajte na "Your Hit Parade" - ob sredah in sobotah večer. Posla- jajte, sodite in primerajte melodije - potem poskusite svoje Lucky Strike "Sweepstakes." In če le ne kadite Luckies, kupite danes svojček in jih tudi poskusite. Mogoče ste nekaj po- grešali. Cenili boste prednosti Luckies - Lahke Kaje bogatega, zrelega dela tobaka.

SVETI ZRAK - VEŠANJE
- SOLNČNA LUČ
- in lahka kaja!

Vi, ki hočete skrbeti zase, pa tudi ljubite pri- jetnosti življenja - tukaj je cigareta, ki je napra- vljena za vas. Kaja finoga tobaka z bogatim oku- som - ki je pa tudi pri- jazna z vami. Lahka kaja. Lucky!

Luckies

— lahka kaja

BOGATEGA, ZRELEGA DELA TOBAKA - "IT'S TOASTED"

KRIŠTOF DIMAČ

Spisal JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

Poštevanke je zblaznela. Dve je osem in devet je enajst. Dvakrat dve je osemstošestindeset in — in pol. Karkoli je, je vse, in nič je vse. Dvakrat vse je mrzla smetana, stepeno mleko in konji, ki zadaj piskajo. Ti imaš šest. Številke postavljajo na laž številke. Kar ni, je, in kar ni, bo. Solnce vzhaja na zapadu, luna je mlince, zvezde pa so govedina v konservah. Črne kove so božji blagoslov, mrtvi brajci, kamenje plava, voda je pa plin. Jaz nisem jaz in ti nisi ti. Morda sva dvojčka, ako nisva ssekijana krompirja, pražena na zelenem volku. Ljudje božji, zbudite me! Oh, zbudite me!"

Prihodnje jutro je prišel v njuno kočjo obiskovalec. Dimač ga je poznal. Bil je to Harvey Moran, lastnik vseh igralnih miz v Tivoli. V njegovem debelem glasu je bilo opaziti tiho prošnjost, ko je začel govoriti o svojem poslu.

"Stvar je takale, Dimač," je dejal. "Primo-rali ste nas vse, da smo začeli pomisljati. Prihajam v imenu še devetih drugih lastnikov igralnic, to se pravi, prizadete so vse gostilne v mestu. Mi ne razumemo. Mi vemo, da do- slej še noben sostav ni nadkrilil rolete. Vse- učilski profesorji matematike so nam tako de- jali. Oni tudi trdijo, da je roleta sostav sama po sebi, edini sostav na svetu in že zategadelj je ne more noben drugi sostav niti doseči niti premagati. Če bi se pa to vendar zgodilo, bi lahko rekli, da je aritmetika šla v blaznico."

"Čok je pri teh besedah hrepel prikimal. "Ako en sostav pobije drugega, tedaj sosta- va sploh ni," je nadaljeval igralce. "Ako bi se pa to dogodilo, bi bila vsaka stvar mogoča. Ena stvar bi bila lahko na dveh krajih obenem, ali pa bi bili dve stvari lahko istočasno na ta- kem kraju, ki je vprav dovolj prostora za eno samo."

"Videli ste me igrati," je odvrnil Dimač kljubovalno, "in če mislite, da so moji dobički le posledica nenavadne sreče, zakaj se bojite?"

"Prav to je tisto. V skrbeh smo, bojimo se. Odkrili ste sostav, pa zopet vemo, da je to ne- mogoče. Opazoval sem Vas zadnjih pet večer- ov zaporedoma in vse, do česar sem se doko- pal, je prepričanje, da stavite na nekatere šte- vilke in dobivate. Zdjaj se nas je zbralo vseh deset lastnikov igralnic in vam čisto po prijat- eljsko predlagamo sledeče: Roletno mizo bo- mo postavili v zadnjo sobo pri 'Losjem rogu,' zložili bomo blagajno in se udarili z Vami. Vse lepo na tihem, med nami samimi. Zraven boste le Vi in Čok ter nas deset. Kaj pravite na to?"

"Zdi se mi, da se zadeva da urediti še na drug način. Vaša stvar je, da pridete k meni. No- coj bom igral v točilnici pri 'Losjem rogu.' Tam me boste prav tako lahko motrili."

Tisti večer, ko je Dimač sedel na svoje obi- čajno mesto pri mizi, je upravitelj igro ustavil. "Ne igramo več," je rekel. "Tak je gospodar-jev ukaz."

Toda zbrani lastniki igralnic se niso dali kar tako odstraniti. V malo minutah so zadevo uredi- li. Prevzeli so mizo in vsak je položil tisoč dolarjev v blagajno.

"Zdjaj se pa izkažite," je pozval Dimača Har-vey Moran, ko je upravitelj prvič pognal kro- glo.

"Ali mi dovolite višek petindvajsetih dolar-jev?" je vprašal Dimač.

"Seveda. Dimač je takoj položil petindvajset kosiče na 00 in dobil.

Moran si je obrisal znojno čelo. "Nadaljuj- te," je rekel.

Ko je potekla ura in pol, je imel Dimač ti- stih deset tisočakov v žepu.

"Blagajna je prazna," je naznanil upravi- telj.

"Ali imate dovolj?" je vprašal Dimač. Lastniki igralnic so se nemo spogledali. Bili so preplašeni. Ti vitezi boginje sreče so bili premagani. Naleteli so na nekoga, ki je poznal tajne zakone gospe Fortune bolje nego oni. Ve- del je nekaj, česar doslej še nihče ni vedel, ne- kaj kar je bilo doslej v sanjah nemogoče.

"Nehamo" je rekel Moran. "Ali ni res, Burke?"

Dolgopetni Burke, ki je bil lastnik igralnic v gostilnah M. in G., je prikimal. "Kar je nemo- goče se je zgodilo," je rekel. "Ta Dimač ima zares sostav. Ako mu dovolimo, da še igra, nas bo osušil. Edina rešitev iz te zagate je ta, da znižamo višek stave na en dolar, ali na de- set centov ali celo na en cent, če namreč hoče- mo, da bodo naše igralnice odprte. S tako niz- kimi stavami ne bo mogel kaj pridati priigrati." Vsi so se ozirli na Dimača.

Ta pa je skomizgnil. "Če boste to storili, go- spodje, bom pa najel tropo mož, ki bodo igrali zame pri vaših mizah. Plačeval jim bom po deset dolarjev za štiri ure igranja, pa bom ven- dar le žel lepe uspehe.

"Potemtakem bomo pa zaprli svoje igralni- ce," je odgovoril dolgopeti Burke. "Razen..." obotavljal se je in se ozrl po svojih tovariših, da bi videl, če so istih misli. "Razen, če se da z vami pametna beseda govoriti. Za koliko bi bili pri volji prodati svoj sostav?"

"Za tridesettisoč dolarjev. Na vsakega bi prišlo po tri tisočake."

Malo so se porazgovorili in prikimali. "Pa nam boste res razložili svoj sostav?"

"Seveda."

"In nam obljubite, da ne boste nikdar več igrali rolete v Dawsonu?"

"Obljubim," je rekel Dimač iskreno. "Oblju- bim vam, da ne bom nikdar več igral tega so- stava."

"Moj Bog!" je vzkliknil Moran. "Pa menda vendar nimate še drugih sostavov?"

"Počakajte malo!" je tedaj zaklical Čok. "Poprej bi se rad malo pogovoril s tovarišem. Pojdi sem, Dimač, na to stran sobe."

Dimač mu je sledil v samotni kot, dočim se je na stotine radovednih oči osredilo na nj- ma.

"Čuj, Dimač," je šepetal Čok hripavo. "Mo- goče je, da ne sanjam. Če je to res, potem pa ti prodajaj svoj sostav neusmiljeno poceni. Po- misli, da držiš z njim vse svet za hlače. V ti- stih hlačah so milijoni. Stresi jih! Stresi na vso moč!"

"Ampak kako, če so le sanje?" je vprašal Dimač mehko.

"Če so pa sanje, potem pa za božjo voljo po- grabi te igralce za vrat. Kaj pomaga sanjati, če pa človek ne sanja, kakor je treba.

"Na srečo Čok, to niso sanje, ampak gola resnica."

"Tedaj ti pa do smrti ne bom odpustil, če prodaj sostav za trideset tisočakov."

"Ako ga prodam za tridesettisoč, mi boš o- mahnil okoli vratu in se otreseš prepričanja, da sanjaš. To niso sanje, Čok. Če pr minuto boš spoznal, da sva bila ves čas popolnoma bud- na. Povem ti le toliko, da prodajam edino za- to, ker moram."

Ko sta se vrnila k mizi, je Dimač naznanil deseterici, da njegova ponudba še vedno velja. Izročili so mu zadožnice, ki se je vsaka gla- sila na tritisoč dolarjev.

"Plačali naj bi z zlatim prahom," je sveto- val Čok.

(Dalje priložimo.)

Karl Weisberger: Mabel in sprevodnik

"Madriska ulica!" je zaklical mladi sprevodnik in iztegnil roko, da bi potegnil za vrstico. Pri tem se je spet ozrl po svojem traku na roki, ki se je na njem blestel napis 'English' in ki ga je smel danes prvokrat nositi. Med vsemi sprevodniki ga je ta trak častno odkloval. Pri slehernem koraku se je tega zavedal, kar čutil je, da ga vsi gledajo, ko je korakal po tramvaju gor in dol.

"Kdo še nima listka?" je zdaj vprašal — in tedaj so se u- stavile oči vseh potnikov na nje- govem traku... Bilo mu je sko- rajda nekako nerodno, da mora tako javno razkazovati svoj 'En- glish'. Toda kaj si je hotel, služ- ba je služba... Po pravici pove- dano, je pa ta napis res pošteno povzdignil njegovo važnost in njegovo samozavest.

Bil je mlad vitez mož, plavo- las, plavook, ozkega, zelo inteli- gentnega obraza — in v svoji tesni uniformi, s svojo rdečeo- brobljeno čepico — je bil skoraj ko kakšen častnik, če si seveda prezl njegovo torbo ob boku in ščipalne klešče... ko kakšen ele- ganten tuj častnik... Nu, in tu- di ambicij ni manjkalo našemu sprevodniku. Sleherno prosto u- ro je porabil za to, da je študi-

ral. Esperanto je že znal, zdaj se je še angleščine toliko privadil, da lahko z mirno vestjo nosi trak na roki...

Njegov prvi "angleški" dan je bil doslej sicer prav žalosten. Doslej vsaj! In poslednjič je vo- zil po tej progi, nocoj vsaj posled- njič! In nihče ga doslej še ni vprašal po angleško.

In zdajci, prav nenadejano, pri Bolnišniški ulici, je stopila neka dama z drobeno nožico na tramvaj in ga s pravim angle- škim naglasom ogovorila, ali vo- zi ta voz res proti Grinzingu...

Naposled vendar Angležinja! "Thirtyfive," je odgovoril mla- di sprevodnik, in "th" tako ime- nitno po angleško siknil v zobe, da je kar zardel pod svojo čepi- co. Tako nenavadno lepa in čed- na je bila njegova prva angleška potnica. Spet so se vsi potniki o- zirali po njem, spet so ga vsi me- rili in tako mimogrede je tudi opazil, da ga srčkana Angležin- ja občudujoče opazuje...

Odslej je ne neprestano spre- hajal po vozu gor in dol. Joj, ka- ko srčkano sedi, joj, kako lepe vitke nožice ima, elegantna je, sive oči ima, velike kakopak, go- sposko hladen obraz — zares srč- kana je.

Pri vsaki postaji je glasno z- zvoničim glasom klical: "Prosím, dalje!", spretno je zlagal listek na listek in jih kar po deset- hkratu preluknjaj, medtem je pa

potnikom razlagal, kje točijo naj- boljše kapljice. Zdelo se mu je, da Angležinja razume njegove besede...

Ze četrtič je šel mimo nje, po- tlej se je smehljaje se sklonila. Vprašala ga je kakšen je to hrib, vprašala je, kam vozi ta avto- bus, kakšne so to krčme, ki ima- jo vse tako trda imena...

In vsakokrat, kadar je le uteg- nil, je stopil prednjo in ji pono- sno razkazoval dunajske zani- mivosti.

"Ta mala hišica, ki se že vidi, ima vzdano spominako ploščo, do you see? To je Schubertova rojstna hiša," je vzkliknil navdu- šeno.

"O, Šjubert," je mehko na pol nemški na pol angleški odgovo- rila, "spominjam se, kako lepe so njegove pesmice." In tedaj se je spomnila "Schubertovega hrepe- nenja" in obšla jo je želja, da bi prav ta mladi mož v tej blesteči uniformi zapel to mehko pesem njej, miss Mabel iz Londona, tu nekje v prekrasem "Uineraldu", pod kakšno lipico, prek kak- šnim starim mlinom...

Ta njen pomladanski sen je bil zdajci pri kraju. Tik griznakega postajališča je mladega sprevo- dnika kar nekam spreletelo: nje- gove službe je konec... Njegov naslednik, zavajen možakar s si- vivimi lasmi in s torbo ohlapno čez ramena, je že tekel tramvaju na- sproti. Zdjaj jo bo on dalje sprem-

PROSVETA

ljal... Sovražno je pogledal do- brodušnega starca, obstal je pred Angležinjo, spoštljivo jo je po- zdravil in tiho, nekaj žalostno de- jal:

"Zdjaj moram oditi..."

V njenih sivih očeh je nekaj vztrepetalo. Zakaj mora že oditi? Ko da si mali punčki vzeli mo- čiča v lepi blesteči modri unifor- mi...

Ko je bil že na cesti in je ko- rakal čez tire, se je še enkrat obrnil in vlijudno dvignil roko k čepici... V tistem trenutku je sivolasi sprevodnik že potegnil za vrstico. Tramvaj je potegnil.

V tistem trenutku se je nekaj čudnega zdrznilo v njej; občel jo je občutek, da je zdajci tako sa- ma, tako brez pomoči v tujem mestu, med samimi tujci, ki jim jezika ne razume, v tujem vozu električne cestne železnice, ki jo pelje sam Bog si ga vеди kam... Še nikoli — odkar je odrasla — se ni zdelo sama sebi tako zapu- ščena in tako brez moči...

Ne da bi dolgo premišljala je stekla na ploščad in skočila z vo- za. Tam na oni strani ceste je stal še zmerom mladi sprevodnik in se obotavljal. Če se bo podviza- la, ga utegne še dohiteti.

"Hej!" je glasno zaklicala.

Mladi mož se je ozrl in se vzra- doščeno zdrznil. V Londonu, si je mislila, bi bila to objestna pustolo- vščina, tako v tujem mestu, kjer je pa nihče ne pozna...

Nekakšno neumnost je blekni- la za izgovor, nemški ne zna, vo- dnika nima s seboj, zato bi ga še rada vprašala, do kdaj vozi tram- vaj, in če avtobus... in ali bi lahko sama...

"Ali hočete biti res po vsej ceni sami?" jo je vprašal. Potlej se je vzravnil in jo prosil, naj samo hip počaka, da bo oddal denar in listke, potlej bi jo pa lahko vodil malo po Grinzingu, če je ne bo sram, ker je v unifor- mi...

Uro kasneje sta že sedela na vrtu prave dunajske vrtno krč- me pod košatim kostanjem. Sprevodnik je bil nekam v zadre- gi, ni se prav upal sesti preblizu njene elegantne obleke. Zamislje- no je vrtel svojo čepico med pr- sti. Da, na svojem tramvajskem vozu... tam nekaj pomeni, tam je on gospodar, uradna oseba — in razen tega, ne preprost spre- vodnik, temveč tak s trakom na rokavu: "English". Zdjaj mu je pa kar nerodno, ko sedi s tole londonsko miss tako blizu sku- paj.

Pogovor je zastal: Angležinja se je opogumila in ga začela iz- praševati vse mogoče stvari: ko- liko ur na dan mora spremljati voz, ali na Dunaju vozijo na znak ali na živjč... Mladj mož je bil presenečen...

"Kakor kakšen strokovnjak me izprašujete! Odkod pa vse to veste?"

"Kako bi ne vedela," je odgo- vorila, "ko je pa moj brat sam pri londonski podzemeljski želez- nici za — sprevodnika."

"Sprevodnik... Vaš brat?" Onemel je od začudenja.

"Kakopak!" je odgovorila in mu lahno stisnila roko.

Kar zasijale so mu oči, šele zdaj ga je objela dobra volja. Nekaj ga je ves čas težilo — in zdaj mu je odleglo. Poplahlil je ves strah in vso zadregu z novim poličem iskreče se kapljice. Pre- peval je s pevci — in sploh je bil dobre volje. Čeprav godci ni- so drobili Schubertovega hrepe- nenja, je bila kljub temu zado- voljna z drugimi domačimi po- pevkami, ki so tako sladko, tako mehko in tako v srce segajoče zvene- le v tih večer... Čeprav ni razumela besed, so se ji ven- dar vse zdele ko mehko priznan- je: "I love you..."

Komaj je zamrla pesem, ji je, misleč na svoj trak "English", brt sladko šepnil na uho "my darling" in "sweetheart"...

Pozno v noči sta se poslavljala. Nekje na nekem vogalu, na križi- šču cestne železnice. Hotel jo je sicer spremiiti domov, toda ona ga je ljubeznjivo zavrnila: "Ne, hvala... Ni mogoče... Res ni mogoče... bom že sama našla", in z vso vneto je zahtevala, da se sam odpelje dalje.

Čudno, da ga kar samega do- mov pošilja! Tako v zadregi, ta- ko sam se je zdel, kakor da bi bil tuj v tem mestu, kljub svoji sprevodniški uniformi tuj in ne- gotov v velikem mestu, polnem križišč in neslutnih nevarnosti. Trije, štirje tramvaj so že od- drdrali mimo; potlej se eden — in še eden. Zria sta si v oči, drža-

la sta se za roke in nista se mo- gla ločiti.

Naposled — ločiti se vendar morata — je stopil po malem in v sanje zatopljen na poslednji tramvaj. Ustopil se je na zadnjo ploščad — in tramvaj ga je od- peljal Bog sam si ga vеди kam, v temo velemesta...

Mabel se je ta silka vtisnila v srce. Gledala je ga njim, toda njegov obraz je postal čedalje manjši, njegova postava čedalje mračnejša. Rdeča svetilka na zadnji plati tramvaja je izginila v megli...

Čudno, se je zamislila zdajci Mabel, nikoli ga ne bom več vi- dela. Nešteto drugih ljudi, ki mi jih je tako malo mar, sestrične, svakinje, prijateljice... vse, vse bom še videla, samo njega niko- li več... Čudno...

Avto je pridrvel mimo. Podza- vestno je dvignila roko. "Hotel Bristol!" je ukazala, in ko je se- dila na mehke blazine, se ji je ču- dno zdelo, da ne sedi nihče po- leg nje...

Miss Mabel je stopila v hotel- sko predsobje. Dame v večernih toaletah, gospodje v smokingu. Od nekod je donela pritajena go- dba. Dva gentlemana v elegant- no skrojjenih oblekah sta jo s hla- dno angleško vlijudnostjo pozdra- vila. Domačina, ki je z njima ne- kajkrat plesala...

Sicer bi res lahko, je premi- šljevala, domov brzojavila, da pri- dem dva, tri dni kasneje... Za- kaj neposled?... Konec je itak zmerom enak... Rdeča lučka na zadnji plati tramvaja, ki izgine v noč. Zakaj neki?...

Toda njeno hrepenenje se je uprlo! Zakaj ne more biti zdaj tu, da zapleše z menoj, namesto teh dolgočasnih družabnih lutk. Ta dva — sicer sta v Cambrid- geu študirala — in vendar se ne moreta ponašati s takimle trak- om na rokavu, s trakom "De- utsch" kje na londonski podze- meljski železnici... Misli so se ji zapletle... Spomnila se je, da je z njim v istem mestu, in ven- dar je tako neskončno daleč od nje; ta misel ji je postala nezno- sana.

Stekla je k dvigalu. Najlepše, če začne takoj spravljeti stvari v kovčege in se kar jutri zjutraj s prvim vlakom odpelje... Saj res: obljubila mu je razgledni- co. Da, poslala mu bo razgledni- co iz Londona, katedralo svetega Pavla, pogled na Regent Street — in napisala mu bo: "Prisrčne pozdrave, Mabel"... In to bo vse.

Komaj je stopila z eno nogo v dvigalo, jo je spreletela misel. Svetla, pogumna misel. V njenem nežnem obrazu je kar zasijalo ve- selo razburjenje. (Najmanj ta- ko lepa je ko Greta Garbo, je u- gotovil liftboy, ki je bil že teden dni zaljubljen v miss Mabel iz sobe 24.)

Mabel se je pravkar odločila: Ne bom mu poslala razglednice s prisrčnimi pozdravi, temveč pi- smo. Kar odkritosrčno ga bom vprašala, če ga mika London in če bi hotel priti za zmerom tja. Zmenila sem se že s svojim bra- tom Harryjem — tako bom pi- sala — ki je pri podzemeljski že- leznici. Harry je premeten deč- ko, on mu bo že našel primerno službo pri tem podjetju...

Mabel se je skrivnostno na- smehnila: Da to mu bo pisala — in niti besedice več. Vse drugo bo presenečenje. Njen brat Har- ry je ljubeznjiv dečko. V ogenj bi šel zanjo. Zakaj bi njej na ljubo ne vzel še kakšnega dunaj- skega tovariša s seboj na "turo" in ga podučil, kako se človek v Londonu pririne naprej... O, Harry je tič... saj je pri londons- ki podzemeljski železnici — del- ničar in upravni svetnik...

Ukrajinska

Ukrajinski vojak pride neke- ga večera mimo zvezdarne in vidi, kako nekdo strmi skozi or- jaški daljnogled v nebo. Rado- vedno pristopi in vpraša: "Kam pa streljate zdaj v no- či?"

Toda odgovora ni dobil. Zato je pa čez nekaj trenutkov za- gledal prekrasen meteor, kako se je utrnul na nebu.

"Gromska streha!" je navdu- šeno vzkliknil vojak. "Zdjaj je pa res žade!"

Novodobna mladina

"Kdo je bila Katarina Veli- ka?" vpraša učitelj. "Marlene Dietrich," se odre- že učenka.

ALI POZNATE SVOJO PRI- LJUBLJENO GLASBO?

Ali lahko imenujete tri naj- bolj priljubljene pesmi v Zdru- ženih državah po vrsti po svoji priljubljenosti, ki se pojejo ta- tedaj?

Izdelovalci Lucky Strikes vo- dijo pevski "sweepstakes" v zvezi s Hit Parade petnajstih pesmi, ki so v tednu najbolj priljubljene.

V teh "sweepstakes" je dana odraslim prilika, da pokažejo svojo izvežbanost v izbihi treh najbolj priljubljenih pesmi in programov, ki jih oddaja po ra- diu šestdeset izbornih orkestror.

Informacije o petnajstih naj- boljših pesmih je mogoče dobiti iz 200 najbolj različnih virov. Vse se vrši pod nadzorstvom ne- ke splošnoznane tvrdke in neod- visnih javnih accountantov. Pet- najstero pesmi tvori Vašo Hit Parade, in oni, ki dobiyo v Lucky Strike "sweepstakes" morajo i- menovati prve tri izmed teh pet- najstih.

Kontesta se udeležuje vsak teden na milijone oseb. Doseda- nji rekord je znašal nad 6.500.000. Udeležujejo se ga tudi vsak teden iz vseh držav Unije.

Ničesar ni treba kupiti in no- bene meje ni v številu nagrad.

Lucky Strikes so vpsolile na- daljnjih 500 moških in žensk, da sortirajo, čekirajo, ponovno čekirajo in spravljajo vstopni- ce, dočim oddelek zaposluje več nego 6000 oseb, ki jim je pover- jeno razpošiljanje. Vsak udele- ženec dobi vstopnico, ki je vel- javna za kontest prihodnjega tedna, kajti kontest je vsak te- den. Več nadstropij, ki imajo

več deset tisoč čevljev prosti- ne, je prirejenih za te konte- Poleg tega, da prinaša La- Strikes "sweepstakes" za milijonom ljudem, so tudi rektne materialne koristi čerim.

Vse podrobnosti kontesta broadcastane vsako sredo in boto zvečer.

Stavkar piketira neko v- roško kliniko.

Na modni reviji "Pri teh elegantnih mane- kah me zmerom prime želja- novi obleki!" reče že posta- dama svojem umozu. "Mene pa po novi že- vzdihne njen mož."

Spomin

"Se pomniš, Lojze? Pred- setimi leti, ko je bila huda- ma, sva se vzela."

"O, vem — še danes me m- strese, kadar se spomnim."

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta v prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naro- nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 z eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anesmentu \$1.20 z tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Čer- listu Prosveta je:

Za Zdruč. državo in Kanado \$6.00	Za Čicero in Chicago je... \$7.50
1 tednik in... 4.90	1 tednik in... 6.20
2 tednika in... 3.60	2 tednika in... 5.10
3 tednike in... 2.40	3 tednike in... 3.90
4 tednike in... 1.80	4 tednike in... 2.70
5 tednikov in... nič	5 tednikov in... 1.50
Za Evropo je... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2637 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častni knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.